

יציאת מצרים ומשמעותה לדורות

1. אמר רבי שמעון, השתא אית לגלאה רזין, דאינון מתדבקין לעילא ותתא, מה כתיב בא אל פרעה, לך אל פרעה מבעי ליה, מאי בא, אלא דעייל ליה קודשא בריך הוא אדרין בתר אדרין, לגבי תנינא חדא עלאה תקיפא, דכמה דרגין משתלשלין מניה, ומאן איהו, רזא דתנין הגדול. ומשה דחיל מניה, ולא קריב אלא לגבי אינון יאורין ואינון דרגין דיליה, אבל לגביה דחיל ולא קריב, בגין דחמא ליה משתרש בשרשין עלאין. כיון דחמא קודשא בריך הוא דדחיל משה, ושליחן ממנן אחרנין לעילא לא יכלין לקרבא לגביה, אמר קודשא בריך הוא, (יחזקאל כט ג) הנני עליך פרעה מלך מצרים, התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו, וקודשא בריך הוא אצטריך לאגחא ביה קרבא ולא אחרא, כמה דאת אמר אני ד', ואוקמוה רזא דחכמתא דהתנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו, לאינון מארי מדיון, דיזעין ברזין דמאריהון

(זוהר חלק ב לד, א)

2. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתְּנִינִם הַגְּדֹלִים וְאֶת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֵשֶׁת אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם וְאֶת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב

(בראשית א, כא)

3. רש"י שם: התנינים - דגים גדולים שבים ובדברי אגדה (פרק הספינה) הוא לויתן ובן זוגו שבראם זכר ונקבה והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבא שאם יפרו וירבו לא יתקיים העולם בפניהם. התנינים כתיב:

4. רמב"ן שם: ויברא אלהים את התנינים הגדולים בעבור גודל הנבראים האלה שיש מהם אורכם פרסאות רבות, הגידו היונים בספריהם שידעו מהם ארוכים חמש מאות פרסה, ורבותינו גם כן הפליגו בהם (עיין ב"ב עג:), בעבור זה ייחס בהם הבריאה לאלהים, כי הוא שהמציאם מאין מבראשית, כאשר פירשתי לשון בריאה (לעיל פסוק א) וכן יעשה באדם למעלתו, להודיע כי הוא מוצא מאין עם דעתו ושכלו:

- ביום ההוא יפקד ד' בחרבו הקשה והגדולה והחזקה על לוינתו נחש ברח ועל לוינתו נחש עקלתון והרג את התנין אשר בים (ישעיה כז,א)
- עורי עורי לבשי עז זרוע ד' עורי כימי קדם דורות עולמים הלוא את היא המחצבת רהב מחוללת תנין (ישעיה נא,ט)
- אתה פוררת בעזך ים שברת ראשי תנינים על המים: (יד) אתה רצצת ראשי לוינתו תתננו מאכל לעם לציים (תהלים עד,יג)
- הים אני אם תנין כי תשים עלי משמר (איוב ז,יב)

6. בשנה העשירית בעשורי בשנים עשר לחדש ה'ה דבר ד' אלי לאמר: בן אדם שים פניך על פרעה מלך מצרים והנבא עליו ועל מצרים בלה: דבר ואמרת כה אמר אדני ד' הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרבץ בתוך יאריו אשר אמר לי יארי ואני עשיתיני: ונתתי חחים בלחיך והדבקתי דגת יאריך בקשקשתיך והעליתיך מתוך יאריך ואת כל דגת יאריך בקשקשתיך תדבק: ונטשתיך המדבקה אותך ואת כל דגת יאריך על פני השדה תפול לא תאסף ולא תקבץ לחית הארץ ולעוף השמים ונתתיך לאכלה: וידעו כל ישבי מצרים כי אני ד' יען היותם משענת קנה לבית ישראל: בתפשים בך בכף תרוץ ובקעת להם כל כתרף ובהשענם עליך תשבר והעמדת להם כל מתנים: לכן כה אמר אדני ד' הנני מביא עליך חרב והכרתי ממך אדם ובהמה: והיתה ארץ מצרים לשממה וחרבה וידעו כי אני ד' יען אמר יאר לי ואני עשיתי: לכן הנני אליך ואל יאריך ונתתי את ארץ מצרים לחרבות חרב שממה ממגדל סונה ועד גבול כוש: לא תעבר בך רגל אדם ורגל בהמה לא תעבר בך ולא תשב ארבעים שנה: ונתתי את ארץ מצרים לשממה בתוך ארצות נשמות ועריה בתוך ערים מחרבות תהיין שממה ארבעים שנה והפצתי את מצרים בגוים וזריתים בארצות: כי כה אמר אדני ד' מקץ ארבעים שנה אקבץ את מצרים מן העמים אשר נפצו שמה: ושבתי את שבות מצרים והשבתי אתם ארץ פתרוס על ארץ מכורתם והיו שם ממלכה שפלה: מן הממלכות תהיה שפלה ולא תתנשא עוד על הגוים והמעטתים לבלתי רדות בגוים: ולא יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכיר עון בפנותם אחריהם וידעו: כי אני אדני ד' (יחזקאל כט,א-טז)

7. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים רַב־שָׁקָה אִמְרוּנָא אֶל־חֲזַקְיָהּ: כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אֲשׁוּר מָה הַבְּטָחוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר בְּטַחְתָּ: אִמְרַת אַרְדְּבַר־שִׁפְתֵימִי עֲצָה וּגְבוּרָה לְמַלְחָמָה עִתָּה עַל־מִי בְּטַחְתָּ כִּי מְרַדְתָּ בִּי: עִתָּה הִנֵּה בְּטַחְתָּ לָךְ עַל־מִשְׁעַנְתֵּי הַקִּנָּה הַרְצוּץ הַזֶּה עַל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִסְמְךָ אִישׁ עָלָיו וַיָּבֵא בְכַפּוֹ וַיִּנְקְבֶה בְּן פְּרָעָה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לְכָל־הַבְּטָחִים עָלָיו: וְכִי־תֹאמְרוּן אֵלַי אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּטַחְנוּ הַלּוֹא־הוּא אֲשֶׁר הִסִּיר חֲזַקְיָהּ אֶת־בְּמַתְיוֹ וְאֶת־מִזְבַּחַתְיוֹ וַיֹּאמֶר לַיהוָה וְלִירוּשָׁלַם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה תִּשְׁתַּחֲוּוּ בִירוּשָׁלַם: וְעִתָּה הִתְעַרְבֵנָּה אֶת־אֲדָנִי אֶת־מֶלֶךְ אֲשׁוּר וְאֶתְנֶה לָךְ אֲלֵפִים סוּסִים אִם־תִּוָּכַל לְתֵת לָךְ רֶכָבִים עָלֵיהֶם: וְאִיךָ תִּשָּׁיב אֶת פְּנֵי פַחַת אֶחָד עַבְדֵי אֲדָנִי הַקְּטַנִּים וְתִבְטַח לָךְ עַל־מִצְרַיִם לְרֶכָב וּלְפָרָשִׁים:

(מלכ"ב יח, יט-כד)

8. וְחִיל פְּרָעָה יֵצֵא מִמִּצְרַיִם וַיִּשְׁמְעוּ הַכַּשְׂדִּים הַצָּרִים עַל יְרוּשָׁלַם אֶת שְׁמֵעָם וַיַּעֲלוּ מֵעַל יְרוּשָׁלַם: וַיְהִי דָבָר יְדוּד אֶל יִרְמְיָהוּ הַנְּבִיא לֵאמֹר: כֹּה אָמַר יְדוּד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה תֹאמְרוּ אֶל מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֶּׁלֶח אֲתֶכֶם אֵלַי לְדַרְשָׁנִי הִנֵּה חִיל פְּרָעָה הֵיצֵא לָכֶם לְעֶזְרָה שֶׁב לְאַרְצוֹ מִצְרַיִם: וְשָׁבוּ הַכַּשְׂדִּים וְנִלְחְמוּ עַל הָעִיר הַזֹּאת וּלְכַדְהָ וּשְׂרַפְהָ בָאֵשׁ

(ירמיה לז, ח-ה)

9. הוּי הַיְרֵדִים מִצְרַיִם לְעֶזְרָה עַל סוּסִים יִשְׁעֵנוּ וַיִּבְטְחוּ: עַל רֶכָב כִּי רַב וְעַל פָּרָשִׁים כִּי עֲצָמוּ מְאֹד וְלֹא שָׁעוּ עַל קְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל וְאֶת יְדוּד לֹא דָרְשׁוּ: וְגַם הוּא חָכֵם וַיָּבֵא רַע וְאֶת דְּבָרָיו לֹא הִסִּיר וְקָם עַל בֵּית מִרְעִים וְעַל עֶזְרַת פְּעֻלֵי אֹן: וּמִצְרַיִם אָדָם וְלֹא אֵל וְסוּסֵיהֶם בְּשָׂר וְלֹא רוּחַ וַיְדוּד יָטָה יְדוֹ וַיִּכְשַׁל עוֹזְרֵי וַיִּכְפַּל עֶזֶר וַיִּחַדְדוּ בָלֵם וַיְכַלְיוּ: כִּי כֹה אָמַר יְדוּד אֵלַי כַּאֲשֶׁר יְהִי הָאָרֶץ וְהַכְּפִיר עַל טְרַפּוֹ אֲשֶׁר יִקְרָא עָלָיו מְלֵא רַעִים מְקוֹלָם לֹא יִחַת וּמִהֲמוֹנָם לֹא יַעֲנֶה כִּי יֵרַד יְדוּד צְבָאוֹת לְצַבֵּא עַל הַר צִיּוֹן וְעַל גְּבַעְתָּהּ: כַּצְּפָרִים עֲפוֹת כִּי יִגַּן יְדוּד צְבָאוֹת עַל יְרוּשָׁלַם גְּנוּן וְהִצִּיל פְּסוּחִים וְהִמְלִיט

(ישעיה לא, א)

10. וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט אַל נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין רַעִי וּבֵין רַעִיךָ כִּי אֲנִישִׁים אַחִים אֲנַחְנוּ: הֲלֹא כָל הָאָרֶץ לִפְנֵיךָ הִפְרָד נָא מֵעָלַי אִם הִשְׁמָאֵל וְאִימָנָה וְאִם הַיְמִין וְאִשְׁמָאֵלָה: וַיִּשָּׂא לוֹט אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת כָּל כְּפַר הַיַּרְדֵּן כִּי כָלָה מִשְׁקָה לִפְנֵי שַׁחַת יְדוּד אֶת סָדֵם וְאֶת עַמְרָה כַּגֵּן יְדוּד בְּאָרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶכָה צַעַר

(בראשית יג, ח-יא)

11. כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים הוא אשר יצאתם משם אשר תזרע את זרעך והשקית ברגלך כגן הירק: והארץ אשר אתם עברים שמה לרשתה ארץ הרים ובקעת למטר השמים תשטה מים: ארץ אשר ד' אלהיך דרש אתה תמיד עיני ד' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה
(דברים יא, י-יב)

12. והיה כל הנותר מכל הגוים הבאים על ירושלים ועלו מדי שנה בשנה להשתחוות למלך ידוד צבאות ולחג את חג הסוכות: והיה אשר לא יעלה מאת משפחות הארץ אל ירושלים להשתחוות למלך ידוד צבאות ולא עליהם יהיה הגשם: ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא באה ולא עליהם תהיה המגפה אשר יגף ידוד את הגוים אשר לא יעלו לחג את חג הסוכות: זאת תהיה חטאת מצרים וחטאת כל הגוים אשר לא יעלו לחג את חג הסוכות
(זכריה יד, טז-יט)

13. וזה שאמרו חכמינו, זכרוכם לברכה (תענית י.): ארץ - ישראל שותה תחלה. והגשמים באים מתהומות, כמו שכתוב (תהלים מ"ב): "תהום אל תהום קורא"; ותהום לשון נס, (ה) כמו שכתוב (רות א): "ותהם כל העיר", כי על נס, הינו על דבר חדוש, מתמיהין. וזה שאמרו חכמינו, זכרוכם לברכה (תענית כה): 'קול התור נשמע בארצנו' לענין גשמים, כי עקר הגשמים נשמע בארץ - ישראל, כי שם התהומות, הינו הנסים, הינו אמונה, תפלה: וזה לעמת זה עשה אלקים ומצרים הוא הפך ארץ - ישראל, זה לעמת זה, כמו שכתוב (שמות י"ד): "ומצרים נסים לקראתו", שמצרים לעמת ארץ - ישראל, לעמת הנסים. ובשביל זה אין מקום תפלה במצרים, כמו שכתוב (שם ט): "והיה כצאתי את העיר אפרש כפי". בשביל זה, כשפגם אברהם בארץ - ישראל, בשעה שהבטיח לו הקדוש - ברוך - הוא על ירשת ארץ אמר (בראשית ט"ו): "במה אדע" על - ידי - זה ירדו אבותינו למצרים, כי פגם באמונה, הינו ארץ - ישראל, בחינת נסים, וירד יעקב ובניו למצרים, ששם הפך הנסים, שזה לעמת זה. וירדו דוקא יעקב ובניו, כי הוא פגם בארץ - ישראל, בחינת תפלה, וירדו יעקב ובניו, שהם בחינת תפלה, שהם בחינת נסים - עשר שערי תפלה. ועל - ידי שעקר התפלה הם יעקב ובניו כנ"ל, על - ידי - זה לא זכה לארץ - ישראל, לבחינת תפלה, אלא יעקב ובניו, כמו שכתוב (בראשית כ"א): "כי ביצחק יקרא לך זרע", ולא כל יצחק (נדרים לא).
(ליקוטי מוה"ר"ן קמא ט')

